Mo härad.

114. Angerdshestra kyrka. Nu i Statens historiska museum.

Pl. 80, 81.

Litteratur: R. Österdahl: Skrivelse till Riksantikvarien den $^{20}/_{7}$ 1910 (ATA); A. Lindblom: Skrivelse till Riksantikvarien den $^{3}/_{9}$ 1910 (ATA) och till Norra Smålands fornminnesförening (NSmArk); Fornvännen 1910 s. 253.

Den $^{20}/_{7}$ 1910 meddelade komminister R. Österdahl i Angerdshestra till Riksantikvarien, att man funnit stockar försedda med runinskrift under golvet i Angerdshestra kyrka, sedan tvenne övre golvlager blivit avrivna. Han bifogade sin skrivelse en kalkering av runorna på en av stockarna, nr II nedan. Enligt meddelande i *Fornvännen* 1910 s. 253 voro de funna stockarna 16 till antalet; tre, här betecknade I, II, III, voro försedda med runor och 11 med målningar.

Med anledning av denna rapport undersökte Andreas Lindblom fyndet under tiden $^{25}/_{7}$–$^{30}/_{7}$ 1910 och läste därvid runorna. Stockarna överfördes samma år till Statens historiska museum, där de ha inv.nr 14.119. Kyrkan, där de påträffades under golvet, byggdes 1669 efter den gamlas rivning.

Stockarna ha med tiden blivit illa åtgångna av trämask, varigenom inskriften på I så gott som helt försvunnit och på III svårt skadats. Bäst bevarade äro runorna på II. Inskriften har utförts med en knivspets eller något annat föremål med smal, vass spets. Runorna äro ca 10 cm höga.

Inskrift (med kompletteringar efter Lindbloms läsning inom [ ]):

I **krist[us o - n : kristus : kon : kristus : son]**
1 5 10 15 20 25 30

II **iokis srif mik ɑ : ol(a)fs : tah : I | ærækomræ - þium : f[il] : þisræ - þiumi | guþ mik signi |**
35 40 45 50 55 60 65 70 75 80 85

[gu]ri
90

III **[siæ - tukbis m]illæs[æsæs]m[o] tusskanntissæ . . .**
95 100 105 110 115 120

Kristus (D)o(mi)n(us)(?), Kristus kon(ungr?), Kristus sunr ... skrifaði mik á Óláfs degi ... Guð mik signi ... millesimo ducentesi(mo) ...

Kristus Herren(?), Kristus konungen(?), Kristus sonen ... skrev mig på Olovs dag ... Gud välsigne mig ... (året) tolvhundra ...

Till läsningen: Runorna tillhöra det fullständigt stungna alfabetet. **s** har omväxlande formerna ᛋ ᛊ och ᛌ. Den yngre **s**-formen i denna inskrift, som daterar sig själv till 1200-talet, är ett nytt bevis för att denna **s**-typ ej uteslutande hör hemma i tiden efter 1300. Se S. B. F. Jansson i *Fornvännen* 1959, s. 109 f. och Sm 49. **t**-runorna ha endast en bst, på stock I felaktigt placerad på höger sida. **ɑ**-runorna ha ensidig bst, vilket också är fallet med **n**-runorna. Då ristaren använt ᚾ som tecken för **æ** i de fall, där runan säkert har denna funktion, runan 121 och binderunorna 107, 108, är det skäl att fatta den även på andra ställen som

æ, runorna 51, 53, 58, 71, 95 med reservation för den möjligheten, att ristaren i ett eller annat fall ej hållit skillnaden klar mellan ᚦ och ᛏ. Av binderunor förekomma t.ex. 44 **o͡l**, 45 **a͡f**. Bland runorna förekommer som nummer 59, 72, 96 ett tecken, som liknar ett upp och nedvänt **k**, till formen tydligt skilt från **u**, med en kort bst ansatt mycket långt ned på hst. Som ordskillnadstecken användes ⁚. Ett litet vertikalstreck användes som punktering. I 62 **u** är en liten hake inristad mellan hst och bst.

Det enda som numera återstår av runorna på stock I är 2 **r** och huvudstavarna till runorna 1, 3, 4, 5. På denna stock, där runorna 1–30 stå, ha **t**-runorna vänts bak och fram och framträda alltså som **l**-runor. Runan 28 är ej **t** utan resterna av ett **s**, hela ordet alltså **son**. Runorna 18–20 **kon** kunna antagas vara en förkortning av *konungr*, och runorna 8–10 **o - n** möjligen en förkortad skrivning för *Dominus*(?).

Runorna på stock II, 31–92, äro till större delen kvar. Nummer 31–50 stå utmed ena långsidan, nummer 51–77 utmed den andra och nummer 78–92 på samma sida som nummer 31–50 men vid stockens andra ända. Av nummer 31–32 fattas numera övre hälften. Av bistavarna på 32 **o** synes den nedre i sin helhet och nedre delen av den övre. Det streck, som utgår snett nedåt till höger från bst på 33 **k**, är ristat. Det streck inuti övre delen av 37 **r**, som Österdahl och Lindblom sett, kan jag ej se nu, ej heller är nedre delen av bst synlig. I runan 42 **k** synes ett litet vertikalt streck av samma typ som punkteringarna i andra runor; kan vara avsiktligt och runan alltså **g**.

Från och med 43 **a** är nedre delen av runorna på denna sida mer eller mindre utplånade. Till 44 **o͡l** kunna **o**-bistavarna knappast skönjas nu. Runan 47 har mitt på hst ett streck, som liknar en **a**-bst fast kortare än en dylik, möjligen en stingning, runan kanske alltså **d**. Före 51 **æ** synes ett rakt streck, mycket längre än andra vertikala streck, ej avsett att vara en runa kanske ramstreck? På Lindbloms teckning har det en **s**-liknande form. Runan 52 är **r** med ett ganska långt vertikalstreck i öglan och ett liknande mellan huvudstavens och bistavens nedre del. Inuti 57 **r** synas tydliga streck både där uppe och där nere, i 62 **u** är ristat en liten hake. Nr 65–66 äro enl. Österdahl och Lindblom **il**. Dessa runors övre delar äro nu utplånade; man kan möjligen se övre delen av 65 **i**. I skiljetecknet efter 66 **l** är översta strecket borta. Det finns i Lindbloms läsning, hos Österdahl saknas hela skiljetecknet. 75 **u** är stunget genom ett litet vertikalstreck. Staven efter 76, här med tvekan läst som **i**, möjligen **a**, då ett litet snedstreck finnes, kan emellertid liksom det mycket långa strecket före 51 **æ**, vilket genom sin form skiljer sig från de andra tecknen och ej räknats som runa, vara ett slags ramlinje, markerande slutet på detta parti av skriften. Man kan lägga märke till att man, om man uppfattar det så, här får samma runföljd **ræ-þium** som tidigare i runorna 57–63. Runan 78 är enligt de föregående undersökarna **g**, men stingningen är nu alldeles bortfrätt. Bst till 80 **þ** är starkt skadad liksom nedre delen av 81 **m**. Av bst till 87 **n** äro spåren mycket svaga numera. Runorna 89–90, vilka stå med topparna mot den föregående raden, äro enligt Lindblom **gu**. Det som nu syns av runan 89 liknar den nedre delen av ett **r**. Mitt på långsidan stå 91–92 **ri** och ett tecken bestående av en hst och tre bistavar av samma typ som **k**-bistavar till vänster och sex dylika till höger. Lindblom har endast tagit med de sistnämnda i sin läsning. Hos Österdahl saknas runorna 91–92.

På stocken III är inskriften svårt skadad, om också mera är bevarat än på I, men man måste liksom i fråga om denna för en del av runorna lita till Lindbloms undersökning. Runorna 93–101 anföras efter hans text. Man kan möjligen se överdelarna av **u** i binderunan 97 **t͡uk** och 98 **b**. Runorna 101–110 äro i Lindbloms text **millæsæ͡sæ͡sko**. Jag ser nu av detta ord topparna av **il**, hela **læs**, därefter en svag hst (kan vara oavsiktlig, ej noterad av Lindblom), en tydligare stav, nr 107, därefter ett **s**, runan 108 (enl. Lindblom **æ͡s**), överdelen av ett **m** (Lindblom **k**) och toppen av en stav, enl. Lindblom **o** med nedåtriktade bistavar.

På 113 **s** har Lindblom sett en bst som till ett **u** vid runans bas; felristning? På runan 115, där ristaren avsett att skriva **æ͡n**, har bst från vänster ej dragits över huvudstaven, så att där står **a͡n**. Runan 116 **n** efter det föregående **ka͡n** är en dubbelskrivning av samma slag som **æ͡sæ͡s** i föregående ord. De båda runorna 119–120 äro **s** av typen ᚾ.

Angående stavningen med **ssk** i stället för **k** och **i** i stället för **e** i 111–121 **t͡usska͡nntissæ** *ducentesimo* se Sm 49. Angående namnet *Óláfr* se Sm 78. Inskriftens stympade sifferuppgift kan möjligen äga samband med kyrkans tillkomst.